

บทที่ 5

ความพยายามเพื่อเอกภาพของแอฟริกา

ประเมินผลก่อนการเรียนบทที่ 5

ท่านมีความรู้เรื่องต่อไปนี้หรือไม่

1. แนวคิดในการรวมชาวแอฟริกันเพื่อเอกภาพทางการเมือง
2. ความพยายามเพื่อบูรณาการทางเศรษฐกิจของแอฟริกา

เค้าโครงเรื่อง

1. ความพยายามเพื่อเอกภาพทางการเมืองของแอฟริกา
 - 1.1 องค์การเอกภาพแอฟริกา (OAU)
 - 1.2 บทบาทสำคัญขององค์การเอกภาพแอฟริกา
2. ความพยายามเพื่อบูรณาการทางเศรษฐกิจของแอฟริกา
 - 2.1 ประชาคมเศรษฐกิจของรัฐแอฟริกันตะวันตก (ECOWAS)
 - 2.2 ประชาคมเพื่อการพัฒนาแอฟริกาตอนใต้ (SADC)
 - 2.3 ตลาดร่วมแห่งภูมิภาคแอฟริกาตะวันออกและใต้ (COMESA)
 - 2.4 ประชาคมเศรษฐกิจของรัฐแอฟริกันกลาง (ECCAS)

สาระสำคัญ

1. ความพยายามสร้างเอกภาพทางการเมืองในแอฟริกันเป็นกระบวนการที่ยาวนาน และเต็มไปด้วยอุปสรรคที่เกิดจากความเห็น ความคิดที่แตกต่างระหว่างชาวแอฟริกันด้วยกันเอง อย่างไรก็ตาม ในที่สุดรัฐแอฟริกันส่วนใหญ่ก็สามารถตกลงกันได้และได้จัดตั้งองค์การเอกภาพแอฟริกาขึ้น เมื่อปี ค.ศ. 1963 และได้มีบทบาทในฐานะที่เป็นองค์การส่วนภูมิภาคพยายามระงับข้อขัดแย้ง สถาปนาสันติภาพ และแสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวแอฟริกาในเวทีนนานาชาติโดยเฉพาะในปัญหาการคัดค้านลัทธิอาณานิคม และการแบ่งแยกผิว แต่บทบาทในภูมิภาคในแง่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่สู้ทำสำเร็จมากนัก เพราะขาดกลไกที่มีอำนาจบังคับอย่างเพียงพอ

2. โดยที่แอฟริกาเป็นทวีปค่อนข้างกว้างใหญ่ และมีความแตกต่างกันมาก ดังนั้น ความพยายามเพื่อบูรณาการทางเศรษฐกิจจึงเริ่มพัฒนาขึ้นและเกาะกลุ่มกันในประเทศที่มีความใกล้ชิดกันในระดับอนุภูมิภาค เช่น การก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจของรัฐแอฟริกันตะวันตก (ECOWAS) ตลาดร่วมแห่งภูมิภาคแอฟริกาตะวันออกและใต้ (COMESA) หรือประชาคมเศรษฐกิจของรัฐแอฟริกันกลาง (ECCAS) โดยกลุ่มเศรษฐกิจเหล่านี้ต่างมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคมขนส่งเพื่อให้ประชาชนภายในอนุภูมิภาคมีความกินดีอยู่ดี และขจัดปัญหาความยากจน อันจะนำไปสู่การบูรณาการทางเศรษฐกิจที่มั่นคงต่อไป

จุดประสงค์ของการเรียนรู้

หลังจากจบบทที่ 5 แล้วนักเรียนสามารถ

1. อธิบายความพยายามเพื่อเอกภาพทางการเมืองของแอฟริกาได้
2. อธิบายถึงความพยายามเพื่อบูรณาการทางเศรษฐกิจหรือการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าในภูมิภาคแอฟริกาตะวันตก แอฟริกากลาง แอฟริกาตะวันออก และแอฟริกาตอนใต้ได้

บทนำ

แนวความคิดในการรวมชาวแอฟริกันเพื่อเอกภาพทางการเมืองเกิดขึ้นนานก่อนชาวแอฟริกันดังกล่าวได้รับเอกราชซึ่งเป็นความพยายามรวมชาวแอฟริกันทั้งในระดับทวีปคือในทวีปแอฟริกาเอง และในระดับโลกคือการรวมชาวแอฟริกันดำที่กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ ของโลกทั้งในยุโรปและอเมริกาเห็นได้จากการจัดประชุมเพื่อเอกภาพแอฟริกาครั้งแรกในปี ค.ศ. 1900 ที่ลอนดอน อังกฤษ ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 1963 หลังจากประเทศในแอฟริกาส่วนใหญ่ได้รับเอกราชแล้วได้มีการจัดประชุมครั้งสำคัญเพื่อเอกภาพแอฟริกาอีกครั้งที่แอดดิส อาบาบา เอธิโอเปีย โดยมีรัฐแอฟริกัน 31 รัฐเข้าร่วมประชุม ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจเพราะผลการประชุมครั้งนี้ได้มีการจัดตั้งองค์การเอกภาพแอฟริกัน (Organization of African Unity-OAU) สำหรับแนวความคิดเพื่อเอกภาพแอฟริกันนั้นเป็นความคิดริเริ่มของชาวแอฟริกันดำทั้งในอเมริกาเหนือและที่เกาะอินเดียตะวันตกในมหาสมุทรแอตแลนติกแยกได้เป็น 2 ขบวนการ ขบวนการแรกคือ Pan-Negroism ที่มีจุดเน้นในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชนชาวผิวดำทั่วไป ส่วนขบวนการที่ 2 คือ Pan-Africanism มีจุดประสงค์ที่จะจัดตั้งขบวนการด้านการเมืองและวัฒนธรรมในการรวบรวมชาวแอฟริกันดำที่กระจัดกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของโลกและเพื่อปลุกระดมให้ชาวแอฟริกันดังกล่าวและชาวแอฟริกันดำในทวีปแอฟริกาต่อต้านผู้ปกครองผิวขาว การกดขี่และการแบ่งแยกผิวในแอฟริกา ดังนั้น หากมองทางการเมืองแล้วขบวนการ Pan-Africanism จึงเป็นขบวนการเพื่อเอกภาพของชนผิวดำทั่วโลก โดยเฉพาะเป็นการแสดงออกถึงข้อเรียกร้องดั้งเดิมของชาวแอฟริกันในการสร้างเอกภาพขึ้นทั้งในทวีปแอฟริกา และในส่วนภายในทวีปแอฟริกาเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า Pan-Africanism เป็นความพยายามในการดำรงรักษาแนวคิดด้านภราดรภาพและการสมานฉันท์ที่แข็งแกร่ง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการต่อสู้เพื่อเอกราชและเอกภาพแอฟริกัน อีกทั้งยังเป็นแนวคิดพื้นฐานด้านชาตินิยมของแอฟริกัน¹ สำหรับผู้ที่มิพบทบาทเด่นในการนำแนวคิด Pan-Africanism มาเป็นเครื่องมือสำคัญใน

¹ D.K. Urwa "The search for African Unity" in Olantunde JCB Ojo, **African International Relations** (New York : Longman Inc., 1985) p.73-75

การสร้างเอกภาพของแอฟริกาหลังได้รับเอกราชก็คือประธานาธิบดีเอ็น ครูมาห์ แห่งกานา แต่การดำเนินการรวมชาวแอฟริกันตามแนวคิดดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากอุปสรรคเฉพาะภายในภูมิภาคแอฟริกาที่มีความหลากหลาย หลายเผ่าพันธุ์ หลายภาษาพูด อีกทั้งยังเกิดความแตกต่างด้านความคิดในการรวมกลุ่มระหว่างชาวแอฟริกันจนทำให้มีการแบ่งแยกออกเป็นกลุ่ม ๆ 3 กลุ่มสำคัญคือ (1) กลุ่มบราซิล¹ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยประเทศอดีตอาณานิคมของฝรั่งเศสที่ได้จัดการประชุมกันที่เมืองบราซิลเมื่อปี ค.ศ. 1960 เพื่อจัดตั้งเป็นสหภาพแอฟริกันมาลากาซี (2) กลุ่มคาซาลังกา จัดประชุมกลุ่มในปี ค.ศ. 1961 ประกอบด้วย กานา มาลี โมร็อกโก ลิเบีย กินี และอียิปต์ โดยมีกานาและกินีเป็นผู้นำและเป็นกลุ่มที่มีแนวคิดโน้มเอียงไปทางสังคมนิยมหรือเอียงซ้ายต่อต้านการใช้ลัทธิอาณานิคมและนิยมการรวมแอฟริกันเข้าด้วยกัน (Pan-Africanism) และ (3) กลุ่มมันโรเวีย² จัดประชุมเมื่อปี ค.ศ. 1961 ที่มันโรเวีย ไอบีเรีย มีแนวคิดแบบเป็นกลางและเน้นการแก้ไขปัญหาด้วยการประนีประนอมและในระดับองค์กรย่อย และจากการที่เกิดการแตกแยกทางความคิดและแนวทางแก้ไขปัญหาเช่นกันนี้ จักรพรรดิไฮเลเซลัสซีแห่งเอธิโอเปียจึงได้เชิญ ผู้นำรัฐแอฟริกัน 31 รัฐมาประชุมสุดยอดที่แอดดิสอาบาบา เอธิโอเปีย ระหว่าง 22-25 พฤษภาคม ค.ศ. 1963 จนในที่สุดที่ประชุมจึงได้บรรลุความตกลงจัดตั้งองค์การเอกภาพแอฟริกา (OAU) ขึ้นเพื่อระงับยับยั้งข้อพิพาทในภูมิภาคต่อต้านลัทธิอาณานิคม การแบ่งแยกผิว และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ OAU จึงเป็นผลลัพธ์ของความพยายามเพื่อเอกภาพทางการเมืองของชาวแอฟริกาเป็นครั้งแรก ซึ่งต่อมาได้มีความพยายามเพื่อบูรณาการทางเศรษฐกิจของแอฟริกาโดยการจัดตั้งองค์การความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอีกหลายองค์การในระดับอนุภูมิภาค อาทิ ประชาคมเศรษฐกิจของรัฐแอฟริกันตะวันตก (ECOWAS) ประชาคมเพื่อการพัฒนาแอฟริกาตอนใต้ (SADC) ตลาดร่วมแห่ง

¹ กลุ่มบราซิล มีสมาชิกทั้งสิ้น 12 ประเทศ ได้แก่ มาดากัสการ์ อับเปอร์วอลตา ไอวอรีโคสต์, ไนเจอร์ แคมeroon เซเนกัล ชาด คาโสมีย์ คองโก กาบอง มอริตานิยา สาธารณรัฐแอฟริกากลาง

² กลุ่มมันโรเวีย ประกอบด้วยสมาชิก 19 ประเทศ ได้แก่ โชมเลีย คาโสมีย์ ชาด เซเนกัล ไนจีเรีย ไนเจอร์ โตโก ไอบีเรีย อับเปอร์วอลตา ไอวอรีโคสต์ เอธิโอเปีย มาดากัสการ์ มอริตานิยา ตูนิเซีย คองโก เซียร์ราลีโอน กาบอง แคมeroon สาธารณรัฐแอฟริกากลาง

ภูมิภาคแอฟริกาตะวันออกและใต้ (COMESA) เป็นต้น ซึ่งองค์การด้านเศรษฐกิจ ดังกล่าวต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อการบูรณาการทางเศรษฐกิจ แก้ไขปัญหาความยากจนอันเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางการค้าของรัฐสมาชิก และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน สังคม สภาพแวดล้อม ตลอดจนการจัดให้มีแผนการพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ

1. ความพยายามเพื่อเอกภาพทางการเมืองของแอฟริกา

1.1 องค์การเอกภาพแอฟริกา

องค์การเอกภาพแอฟริกา (Organization of African Unity-OAU) จัดตั้งขึ้นโดยกฎบัตรขององค์การเอกภาพแอฟริกา อันเกิดจากการตกลงของกลุ่มรัฐแอฟริกา 31 ประเทศที่กรุงแอดดิสอาบาบา เอธิโอเปีย เมื่อ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 1963 โดยมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมเอกภาพและภราดรภาพระหว่างรัฐแอฟริกันด้วยกัน ตามที่กฎบัตรขององค์การเอกภาพแอฟริกาได้กำหนดวัตถุประสงค์องค์การไว้ดังนี้:-

- “1. เพื่อส่งเสริมความสามัคคีและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของรัฐในแอฟริกา
2. เพื่อประสานและขยายความร่วมมือในอันที่จะทำให้ชาติต่างๆ ในแอฟริกามีความเป็นอยู่ดีขึ้น
3. เพื่อปกป้องอธิปไตย อาณาเขตและเอกราชของแอฟริกา
4. เพื่อขจัดลัทธิอาณานิคมทุกรูปแบบให้หมดไปจากแอฟริกา
5. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชาติ บนพื้นฐานของกฎบัตรสหประชาชาติ และหลักสิทธิมนุษยชนสากล”

OAU มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่แอดดิสอาบาบา เอธิโอเปีย ปัจจุบันมีสมาชิก 53 ประเทศได้แก่ แอลจีเรีย แองโกลา เบนิน บอตสวานา บุกินาฟาโซ บุรุนดี แคเมอรูน เคป เวิร์ด สาธารณรัฐแอฟริกากลาง ชาด กาโมโรส โตโก ไอวอรี-โคสต์ จิบูตี อียิปต์ อีควาโทเรียล-กินี เอติเตรีย เอธิโอเปีย กาบอง แกมเบีย กานา กินี กินี-บิสเซา เคนยา เลโซโท ไลบีเรีย บิเลีย มาดากัสการ์ มาลาวี มาลี มอริตานิเย มอริเชียส โมซัมบิก

นามิเบีย ไนเจอร์ ไนจีเรีย รวันดา เซาโตเมและแปรังซิป เซเนกัล ซีเชลส์ เซียร์ราเลโอน โชมาลีเย แอฟริกาใต้ ซูดาน สวาซีแลนด์ แทนซาเนีย โตโก ตูนิเซีย อุกันดา ซาอีร์ แชมเบีย ซิมบับเว

ภาษาที่ใช้เป็นทางการ มี 3 ภาษาหลักคือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และอาหรับ

องค์กรที่สำคัญของ OAU ประกอบไปด้วย (1) สมัชชาระดับประมุขแห่งรัฐ และระดับรัฐบาล (Assembly of Heads of State and Government) (2) คณะมนตรี (Council of Ministers) (3) สำนักงานเลขาธิการ OAU (4) คณะกรรมการไกล่เกลี่ย (arbitration commission) และ (5) คณะกรรมการปลดแอก (Committee for liberation) ซึ่งองค์กรต่าง ๆ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) สมัชชาระดับประมุขแห่งรัฐและระดับรัฐบาล เป็นที่ประชุมของประมุขและหัวหน้ารัฐบาลถือเป็นองค์กรการเมืองที่สำคัญที่สุดที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายหรือตัดสินใจในปัญหาสำคัญของภูมิภาค องค์กรนี้ปกติจะจัดประชุมกันปีละครั้ง แต่อาจมีการเรียกประชุมวิสามัญได้ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน โดยการประชุมแต่ละครั้งต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมอย่างน้อย 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด ส่วนสถานที่จัดประชุมจะกำหนดโดยเสียงข้างมากของสมาชิกสำหรับการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่สมาชิกมีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันนั้นรัฐสมาชิกแต่ละรัฐมีสิทธิลงคะแนนเสียงได้ 1 คะแนน ประธานของที่ประชุมจะถูกเลือกโดยสมาชิกในคราวประชุมแต่ละปีและจะทำหน้าที่ประธานที่ประชุมคราวละ 1 ปี สำหรับประธานที่ประชุม OAU ปี 1997/1988 ได้แก่ นายโรเบิร์ต มูกาเบ แห่งซิมบับเว

(2) คณะมนตรี ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายของประเทศสมาชิก องค์กรนี้กำหนดจัดประชุมสมัยสามัญปีละ 2 ครั้ง เพื่อเตรียมการประชุมระดับสุดยอดของประมุขและระดับรัฐบาล และนำมติของสมัชชาไปปฏิบัติ คณะมนตรีมีอำนาจในการตัดสินใจการรับสมาชิกและการลาออกของสมาชิก โดยสมาชิกมีคะแนนเสียงประเทศละ 1 เสียงและเป็นการตัดสินใจที่ใช้

หลักเสียงข้างมาก นอกจากนี้ คณะมนตรีอาจจะมีการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้ หาก ประเทศสมาชิกร้องขอและสมาชิกไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ให้การสนับสนุน

(3) **สำนักงานเลขาธิการ** มีเลขาธิการบริหารของ OAU เป็นผู้รับผิดชอบ เลขาธิการบริหารได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุมระดับประมุขแห่งรัฐและหัวหน้ารัฐบาลตามคำแนะนำของคณะมนตรี นอกจากนี้เลขาธิการบริหารยังมีผู้ช่วยเลขาธิการอีกเพื่อช่วยให้ดำเนินงานขององค์กรเป็นไปด้วยดี ทั้งนี้เลขาธิการบริหารจะอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี เลขาธิการบริหารคนปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 1995) ได้แก่ นาย ซาลิม อาห์เหม็ด ลาซิม แห่งแทนซาเนีย

(4) **คณะกรรมการไกล่เกลี่ยประนีประนอมและอนุญาโตตุลาการ** คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ตกลงและระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกด้วยสันติวิธี ประกอบด้วยสมาชิก 21 คนที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิก อย่างไรก็ตามคู่อริกรณีพิพาทที่จะปฏิเสธไม่ให้คณะกรรมการเข้ามาเกี่ยวข้องกับกรณีพิพาทได้

(5) **คณะกรรมการเพื่อการปลดแอก** มีหน้าที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือขบวนการปลดแอกแห่งแอฟริกาในด้านอาวุธและการเงิน แต่คณะกรรมการชุดนี้ไม่สู้จะมีบทบาทมากนักเพราะขาดเงินสนับสนุน

นอกจากนี้ OAU ยังมีคณะกรรมการพิเศษอื่น ๆ อีก ได้แก่ คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม คณะกรรมการสุขภาพอนามัย คณะกรรมการโภชนาการ คณะกรรมการศึกษาและวัฒนธรรม รวมทั้งคณะกรรมการสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการค้นคว้าวิจัย คณะกรรมการขนส่ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและแรงงาน อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการดังกล่าวไม่มีความสะดวกในการบริหารงานเพราะขาดความร่วมมือจากสมาชิก สำหรับงบประมาณของ OAU นั้นได้จากเงินบริจาคของสมาชิกเป็นสำคัญสำหรับงบประมาณช่วงปี ค.ศ. 1994 - 1996 มีมูลค่า 59.66 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

1.2 บทบาทสำคัญขององค์กรเอกภาพแอฟริกา

ตลอดระยะเวลาที่ OAU พยายามสร้างเอกภาพทางการเมืองให้เกิดขึ้นในแอฟริกา OAU ต้องดำเนินความพยายามด้านการเมืองระหว่าง

ประเทศทั้งในระดับภายในทวีป (intra-continental) ซึ่งหมายถึงการระงับข้อพิพาทของ
คู่กรณีระหว่างรัฐสมาชิกภายในภูมิภาคเดียวกัน และในระดับภายนอกทวีป (Extra-
continental) ได้แก่บทบาทของ OAU ในประชาคมระหว่างประเทศในวงกว้าง ซึ่งอาจ
แยกพิจารณาได้ดังนี้

(1) บทบาทภายในทวีปของ OAU ได้แก่บทบาทในการระงับข้อ
พิพาทระหว่างคู่กรณีตามที่ได้มีการระบุไว้ในกฎบัตร OAU ในมาตราที่ 3 ว่า “รัฐสมาชิก
จะต้องยึดหลักการอธิปไตยการไม่ยุ่งเกี่ยวในกิจการภายในของรัฐสมาชิกด้วยกัน การเคารพ
ในบูรณภาพแห่งดินแดน การแก้ไขข้อพิพาทโดยสันติวิธี การประณามการบ่อนทำลายทาง
การเมือง...” รวมทั้งในกฎบัตรมาตราที่ 19 ที่กำหนดว่า OAU จะต้องจัดตั้งคณะกรรมการ
เพื่อไกล่เกลี่ยเจรจาประนีประนอม หรืออนุญาโตตุลาการ เพื่อให้การการแก้ไขปัญหา
ดำเนินไปอย่างมีเอกภาพ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามาตราที่ 19 ของ กฎบัตรฉบับนี้ ได้เสนอให้
รัฐสมาชิกมีทางเลือก 3 ทางในการระงับข้อพิพาทได้แก่ (1) การไกล่เกลี่ย (2) การ
ประนีประนอม และ (3) การอนุญาโตตุลาการ ซึ่งในการระงับข้อพิพาทแบบที่ 3 นี้เท่านั้น
ที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย เพราะผลจากการไกล่เกลี่ยนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าคู่กรณีจะปฏิบัติตาม
คำแนะนำของคณะกรรมการไกล่เกลี่ยหรือไม่ ส่วนการประนีประนอมนั้นไม่มีผลผูกพัน
ให้รัฐคู่กรณีต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากผลงาน OAU ที่ผ่านมามีการจัดตั้งกรรม-
การการประนีประนอมเพื่อพิจารณาปัญหาพรมแดนระหว่างเอธิโอเปียและซูดาน รวมทั้ง
ปัญหาดังกล่าวระหว่างเอธิโอเปียกับเคนยา เป็นต้น ส่วนการอนุญาโตตุลาการนั้นก็คือศาล
ซึ่งการพิจารณาขั้นสุดท้ายของศาลจะมีผลตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งรัฐสมาชิก
ต้องปฏิบัติตามโดยที่รัฐสมาชิกจะต้องแสดงการยินยอมจะดำเนินการตามการพิจารณาของ
ศาลก่อนที่ข้อพิพาทจะถูกนำสู่ศาล ซึ่งตามทฤษฎีแล้วคำตัดสินจะมีผลผูกพันรัฐสมาชิกแต่
หากพิจารณาถึงความจริงแล้ว อนุญาโตตุลาการไม่สู้จะมีประสิทธิภาพมากนักเนื่องจาก
เป็นองค์การที่ค่อนข้างปราศจากอำนาจที่จะทำให้มันใจได้ว่าคำตัดสินมีความศักดิ์สิทธิ์
นอกจากนี้รัฐสมาชิก OAU ก็ไม่นิยมที่จะนำข้อพิพาทให้ศาลตัดสิน สำหรับวิธีที่รัฐสมาชิก
นิยมใช้เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างกันได้แก่วิธีการไกล่เกลี่ย (Mediation) เช่น OAU ได้
ไกล่เกลี่ย (1) ปัญหาการสู้รบจากกรณีพิพาทด้านพรมแดนระหว่างโมร็อกโกกับแอลจีเรียใน

ปี ค.ศ. 1963 (2) ปัญหาวิกฤติการณ์คองโกระหว่างตุลาคม-พฤศจิกายน ค.ศ. 1964 (3) ปัญหาพรมแดนระหว่างเอธิโอเปียกับเคนยา และปัญหาดังกล่าวเอธิโอเปียกับโซมาเลีย (4) ปัญหาพรมแดนระหว่างชาดและซูดาน ในปี ค.ศ. 1966 อย่างไรก็ดี การไกล่เกลี่ยทุกครั้งของ OAU ไม่สำเร็จลงได้หมด บางครั้งการไกล่เกลี่ยก็ล้มเหลว เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างโซมาเลียกับเอธิโอเปียจบลงด้วยสงครามการสู้รบระหว่างประเทศทั้งสองในปี ค.ศ. 1978 ขณะที่ OAU ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างแทนซาเนียและยูกันดาในปี ค.ศ. 1972 อาจกล่าวได้ว่าความล้มเหลวของ OAU นั้นชี้ให้เห็นถึงสถานภาพทางการเมืองที่อ่อนแอของ OAU ในฐานะที่เป็นองค์การส่วนภูมิภาคของแอฟริกา

(2) บทบาท OAU ในเวทีการเมืองโลก ได้แก่ การประสานนโยบายต่างประเทศของรัฐสมาชิกร่วมกัน หรือที่เรียกว่าเป็น collective foreign policy อาทิตการที่รัฐสมาชิกต่างมีนโยบายตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง OAU ไว้ว่าจะให้การสนับสนุนขบวนการปลดแอกของแอฟริกาก็จะใช้มาตรการทางการทูตในการโน้มน้าวให้ประชาคมโลกโดดเดี่ยว แอฟริกาได้ที่ยังคงใช้นโยบายเหยียดผิว ซึ่ง OAU สามารถดำเนินงานอย่างได้ผล กล่าวคือ OAU ได้จัดส่งผู้แทนไปยังสหประชาชาติและได้โน้มน้าวให้สมาชิกที่มีצרรัฐแอฟริกันตัดสัมพันธ์ทางการทูตกับแอฟริกาใต้ รวมทั้งให้ UN ใช้มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจกับแอฟริกาใต้ด้วย ซึ่งหลังจากนั้นไม่นานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติก็ได้มีมติให้สมาชิก UN ระงับการขายอาวุธ รวมทั้งให้ระงับการติดต่อทางเศรษฐกิจกับแอฟริกาใต้ด้วย

(3) OAU กับการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด¹ ในกฎบัตร OAU มาตรา 3 ได้ระบุว่า “รัฐสมาชิกจะต้องเคารพในหลักการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดระหว่างประเทศ” ซึ่งหมายถึงว่าแอฟริกาจะต้องใช้นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดอย่างหนึ่งมาอย่างใด ความจริงแล้วการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-alignment) เป็นนโยบายการต่างประเทศซึ่งรัฐปฏิเสศที่จะส่งกองกำลังทหารเข้าไปเกี่ยวข้องในความขัดแย้งระหว่างรัฐสองรัฐที่เป็นคู่กรณีกัน จุดประสงค์สำคัญของ การไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดก็คือ (1) การสนับสนุนสันติภาพของโลกโดยป้องกันมิให้มีการ

¹ Ibid., p.90

แทรกแซงจากมหาอำนาจในอาณาบริเวณที่มีอิทธิพลของสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียต (ในยุคสงครามเย็น) (2) รัฐที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดมีผลประโยชน์มหาศาลในการดำเนินนโยบาย เช่นนี้ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่านายเอ็นครูมาห์ผู้นำกานาจึงเรียกร้องให้รัฐแอฟริกันทั้งมวลยึดมั่น ในนโยบายเนื่องจากเขาเห็นว่า จะเกิดปัญหาด้านความมั่นคงขึ้นในภูมิภาคแอฟริกัน ยินยอมให้มหาอำนาจใด ๆ เข้ามาใช้แอฟริกาเป็นที่ตั้งทางทหาร และ (3) การที่รัฐ แอฟริกา มีนโยบายต่างประเทศร่วมกันในการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดนั้นจะทำให้แอฟริกาเป็นพลังที่มี น้ำหนักในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งจะส่งเสริมให้แอฟริกาเป็นตัวของตัวเอง และมีเกียรติภูมิ และได้เป็นที่กล่าวกันว่า การไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดเป็นการแสดงออกถึง “ลัทธิ แอฟริกัน” หรือ “ลัทธิรวมแอฟริกัน” (Pan-Africanism) อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าชาว แอฟริกันยังคงหวาดกลัวลัทธิอาณานิคมแบบใหม่ (New-colonialism) หรือการแบ่งปัน ดินแดน(Balkanization) โดยมหาอำนาจภายนอก

(4) บทบาท OAU เกี่ยวกับพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ ตามมาตราที่ 20 ของกฎบัตร OAU ได้กำหนดให้ OAU ตั้งคณะกรรมการพิเศษขึ้น 5 คณะเพื่อ ทำหน้าที่ส่งเสริมสร้างร่วมมือด้านเศรษฐกิจ สังคม ของรัฐสมาชิกเพื่อให้แอฟริกา มีพัฒนาการด้านเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ทั้งนี้ OAU ได้จัดตั้งคณะกรรมการ ดังกล่าวแล้วเสร็จ 2 คณะ คือ คณะกรรมการ เศรษฐกิจและสังคม และคณะกรรมการการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และสาธารณสุข ซึ่งคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมได้ทำ หน้าที่พิจารณาปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐสมาชิกและมีความตั้งใจที่จะจัด ตั้งเขตการค้าเสรีให้บรรลุผล นอกจากนี้ยังมีหน้าที่จะสร้างบูรณาการด้านการขนส่ง คมนาคมให้เกิดขึ้นในหมู่รัฐสมาชิก จนในที่สุดเมื่อปี ค.ศ. 1980 ในการประชุมสุดยอด OAU ที่ประชุมได้ตกลงจัดตั้งเขตการค้าเพื่อ ภูมิภาคแอฟริกาตะวันออกและแอฟริกาใต้ หรือที่เรียกว่า “The Preferential Trade for Eastern and Southern Africa” และเขต การค้าที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นต่อมาในปี ค.ศ. 1981

และเมื่อพิจารณาถึงความสำเร็จและล้มเหลวขององค์การเอกภาพ แอฟริกาแล้วอาจกล่าวได้ว่า OAU ได้รับมอบหมายงานที่ค่อนข้างหนัก เพราะงานด้าน การเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมือง และพัฒนาการด้านเศรษฐกิจจำเป็นต้องมีองค์การที่มี

สิทธิอำนาจในการกำกับ ดูแลให้การดำเนินงานบรรลุผลตามแผน แต่ OAU ขาดองค์กร
สำคัญดังกล่าว รวมทั้งไม่มีอำนาจในการใช้กองกำลังที่ชอบทำที่จะสนับสนุนให้การไกล่
เกลี่ยและการประนีประนอมระหว่างรัฐสมาชิกให้บรรลุผล นอกจากนี้ปัจจัยอีกประการหนึ่ง
ที่ทำให้การดำเนินงานไม่ก้าวหน้าก็คือรัฐสมาชิก OAU เองที่ยังไม่ตระหนักถึงผลประโยชน์
ที่จะได้รับการบูรณาการด้านเศรษฐกิจและการเมืองภายใต้ OAU ดังนั้น หากพิจารณาตาม
จุดประสงค์ของกฎบัตร OAU กับข้อเท็จจริงทางการเมืองที่เกิดขึ้นในภูมิภาคแอฟริกาแล้ว
OAU ยิ่งก้าวไปไม่ได้ไกลตามหลักการที่วางไว้ไม่ว่าจะเป็นนโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด การ
รักษาสันติภาพให้เกิดขึ้นในระหว่างรัฐแอฟริกันเอง หรือการดำเนินงานด้านพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1
จงอธิบายถึงวัตถุประสงค์สำคัญของ OAU และโครงสร้างขององค์การ
ดังกล่าว

2. ความพยายามเพื่อบูรณาการทางเศรษฐกิจของแอฟริกา

นอกเหนือจากความพยายามที่จะสร้างเสถียรภาพทางการเมืองในแอฟริกา
ภายใต้ OAU แล้ว ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในแอฟริกาอีกประการหนึ่งก็คือการ
บูรณาการด้านเศรษฐกิจ หรือความร่วมมือส่วนภูมิภาค ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นความพยายาม
ของรัฐต่าง ๆ ในแอฟริกาที่จะสร้างเอกภาพทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในภูมิภาค ซึ่งปัจจุบันนี้
แอฟริกากำลังมีพัฒนาการด้านการร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคที่น่าสนใจ เห็นได้
จากการจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจการค้าดังต่อไปนี้

**2.1 ประชาคมเศรษฐกิจของรัฐแอฟริกันตะวันตก ประชาคมเศรษฐกิจของ
รัฐแอฟริกันตะวันตก (Economic Community of West African States-ECOWAS)**

จัดตั้งขึ้นโดยสนธิสัญญาลากอส เมื่อ 28 พฤษภาคม ค.ศ. 1975 มีที่ทำการอยู่ในจีเรีย และมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ

- (1) เพื่อยกเลิกภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้าระหว่างรัฐสมาชิก
- (2) เพื่อกำหนดอัตราภาษีศุลกากรและนโยบายทางการค้าร่วมกัน
- (3) เพื่อประสานนโยบายด้านเศรษฐกิจ-อุตสาหกรรมของรัฐสมาชิกและเพื่อส่งเสริมให้มีความร่วมมือทางการค้าระหว่างรัฐในภูมิภาคแอฟริกาตะวันตกมากยิ่งขึ้น

สมาชิกของ ECOWAS มี 16 ประเทศ ได้แก่ เบนิน บูกินาฟาโซ เคนยา-เวสต์ โคตดิวัวร์ แกมเบีย กานา กินี กินี-บิสเซา ไลบีเรีย มาลี มอริตานิเย ในเจอร์ เซเนกัล เซียร์ราเลโอน และโตโก

องค์กรสำคัญ ประกอบด้วย (1) การประชุมระดับประมุขของรัฐและหัวหน้ารัฐบาล ปีละ 1 ครั้ง โดยประธานจะสับเปลี่ยนกันไปตามรัฐสมาชิก (2) คณะมนตรีคณะมนตรีประกอบด้วยตัวแทนจากรัฐสมาชิกรัฐละ 2 คน จะจัดประชุมปีละ 2 ครั้ง และมีหน้าที่ดำเนินงานของประชาคมให้บรรลุผล (3) สำนักงานบริหารมีเลขาธิการบริหารคอยกำกับดูแลและเลขาธิการบริหารได้รับเลือกจากรัฐสมาชิกร่างตำแหน่งคราวละ 4 ปี เลขาธิการบริหารคนปัจจุบัน (ค.ศ. 1995) ได้แก่ นายเอดูอาร์ด ดี เบนจามิน แห่งกินี (4) คณะกรรมาธิการพิเศษ มี 6 ชุด ได้แก่

1. คณะกรรมาธิการการค้า ภาษีศุลกากร การอพยพย้ายถิ่นและการเงิน
2. คณะกรรมาธิการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และทรัพยากรธรรมชาติ
3. คณะกรรมาธิการขนส่ง คมนาคม และพลังงาน
4. คณะกรรมาธิการสังคมและกิจการวัฒนธรรม
5. คณะกรรมาธิการบริหาร
6. คณะกรรมาธิการข่าวสาร

นอกเหนือจาก ECOWAS จะทำหน้าที่หลักด้านบูรณาการทางเศรษฐกิจแล้ว ในการประชุมระดับประมุขของประเทศและหัวหน้ารัฐบาลครั้งที่ 3 เมื่อปี ค.ศ. 1981 สมาชิก 13 ประเทศได้ลงนามในพิธีสารว่าด้วยการช่วยเหลือด้านการทหารระหว่างกัน โดยมีจุดประสงค์ร่วมกันในการปฏิเสธการใช้กำลังรุกรานซึ่งกันและกัน และในปี ค.ศ. 1990 ECOWAS ยังได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการไกล่เกลี่ยเพื่อทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทของรัฐสมาชิก เช่น การทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยปัญหาสงครามกลางเมืองในไลบีเรีย และในเซียร์ราเลโอน ECOWAS ยังได้จัดตั้งกลุ่มติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคงหรือที่เรียกว่า ECOMOG (ECOWAS MONITORING GROUP) ซึ่งประกอบด้วยกองกำลัง 4,000 คน จากแกมเบีย กานา กินี ในจีเรีย และเซียร์ราเลโอน กองกำลังชุดนี้ได้ถูกส่งไปแก้ไขสถานการณ์กลางเมืองในไลบีเรีย เพื่อให้มีการหยุดยิงระหว่างคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง และ ECOMOG ก็ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสันติภาพในไลบีเรียควบคู่กับกองกำลังสังเกตการณ์ของสหประชาชาติในปี ค.ศ. 1993

2.2 ประชาคมเพื่อการพัฒนาแอฟริกาตอนใต้ ประชาคมเพื่อพัฒนาแอฟริกาตอนใต้หรือ Southern African Development Community-SADC มีที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่กรุงกาบาโรน บอตสวานา แต่เดิม SADC ก็คือที่ประชุมความร่วมมือด้านการพัฒนาของรัฐแอฟริกันตอนใต้ หรือ Southern African Development Co-ordination Conference-SADCC ซึ่งได้จัดประชุมกันที่ออรัชา แทนซาเนีย เมื่อปี ค.ศ. 1979 เพื่อหาหนทางลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจต่อแอฟริกาใต้ ต่อมาในปี ค.ศ. 1992 สมาชิก 10 ประเทศของ SADCC ได้ลงนามในการจัดตั้ง SADC ขึ้นแทน SADCC โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างบูรณาการทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นในภูมิภาคตอนใต้ของแอฟริกา สำหรับสมาชิกปัจจุบันมีทั้งสิ้น 12 ประเทศได้แก่ อังโกลา บอตสวานา เลโซโท มาลาวี มอริเชียส โมซัมบิก แอฟริกาใต้ สวาซิแลนด์ แทนซาเนีย แซมเบีย และ ซิมบับเว หากประเทศใหม่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิก SADC จะต้องได้รับความเห็นชอบอย่างเอกฉันท์จากประเทศสมาชิก SADC วางจุดหมายไว้ว่าจะพัฒนากลุ่มเศรษฐกิจให้ไปถึงขั้นตลาดร่วมในปี ค.ศ. 2000

หลังจากที่แอฟริกาได้เข้าเป็นสมาชิก SADC- ด้วยแล้ว SADC ได้
ปรับวัตถุประสงค์ของประชาคมไว้ดังนี้

- (1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการบูรณาการบน
พื้นฐานของความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกัน
- (2) เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุน การบริการข้ามพรมแดน
- (3) พัฒนาระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคมร่วมกัน อีกทั้ง
ส่งเสริมให้มีการแข่งขันเสรีในการประกอบธุรกิจ ส่งเสริม
การปกครองระบอบประชาธิปไตย เศรษฐกิจในหลักสิทธิ
มนุษยชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และจัดปัญหา
ความยากจน
- (4) เสริมสร้างความแข็งแกร่งและความสมานฉันท์ในภูมิภาค
รวมทั้งส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง เพื่อให้ประชาชน
ในภูมิภาคดำรงชีวิตและทำงานได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียว
กัน

องค์กรของ SADC ประกอบด้วย (1) การประชุมสุดยอดของผู้นำ
ชาติสมาชิกปีละ 1 ครั้ง ทำหน้าที่ ในการกำหนดนโยบาย (2) การประชุมระดับรัฐมนตรี
มีหน้าที่กำกับดูแลให้การดำเนินนโยบายและโครงการต่างๆ ดำเนินไปด้วยดี มีการประชุม
ปีละ 2 ครั้ง และอาจจะมีการเรียกประชุมสมัยพิเศษเพื่อประสานงานด้านนโยบายโดยเฉพาะ
ในด้านพลังงานและการขนส่ง (3) คณะกรรมการถาวร ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านเทคนิค
(4) คณะกรรมการรัฐมนตรีประจำภาค ทำหน้าที่เสนอนโยบายและโครงการของภาคที่ได้รับ
รับการจัดสรรของแต่ละประเทศ (5) หน่วยประสานงานคณะกรรมการฝ่ายทำหน้าที่
ประสานงานตามนโยบายและโครงการ (6) สำนักงานเลขาธิการ ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป
และ (7) ศาลพิเศษ ทำหน้าที่พิพากษาและตีความในสนธิสัญญาของ SADC

SADC ได้ดำเนินงานตามโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่
วางไว้โดยอาจศึกษาได้จากตารางข้างล่างนี้

โครงการต่าง ๆ ของ SADC (ปี ค.ศ. 1993)			
ฝ่าย	จำนวนโครงการ	มูลค่า(เหรียญสหรัฐ)	กองทุนสนับสนุน (เหรียญสหรัฐ)
1. วัฒนธรรมและข่าวสาร	4	11.6	2.4
2. พลังงาน	76	874.8	648.0
3. การวิจัยการเกษตรและฝึกอบรม การประมงในทวีป การป่าไม้และสัตว์ป่า	15	120.3	72.9
4. อาหาร			
5. ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์และการควบคุมโรคสัตว์	30	194.2	71.7
6. สิ่งแวดล้อมและการจัดการที่ดิน	12	80.1	31.3
7. การประมงทางทะเลและทรัพยากร	6	136.6	0.2
8. อุตสาหกรรมและการค้า	13	12.0	1.8
9. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	22	52.5	21.2
10. เมืองแร่	29	20.1	7.1
11. การท่องเที่ยว	8	4.5	2.5
12. การขนส่งคมนาคม	208	6,874.1	3,238.1
รวมยอด	408	8,748.3	4,283.8

ที่มา : จาก European Commission, General Report (1944)

2.3 ตลาดร่วมแห่งภูมิภาคแอฟริกาตะวันออกและใต้ ตลาดร่วมแห่งภูมิภาคแอฟริกาตะวันออกและใต้หรือ Common Market for Eastern and Southern Africa-COMESA จัดตั้งขึ้นเป็นการประชุมสุดยอดผู้นำชาติสมาชิกที่กัมปาลา ยูกันดา เมื่อ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1993 แต่เดิม COMESA คือ Preferential Trade Area for Eastern and Southern African States-PTA ที่จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1981 ปัจจุบัน COMESA มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ลูซากา แซมเบีย มีจุดประสงค์สำคัญที่จะพัฒนาให้เป็นตลาดร่วมในปี ค.ศ. 2000

สมาชิกภาพ ประกอบด้วย 23 ประเทศคือ อังโกลา บุรุนดี
คอโมโรส จิบูตี เอธิโอเปีย เคนยา เลโซโท มาลาวี มอริเชียส โมซัมบิก นามิเบีย
รวันดา โซมาเลีย ซูดาน สวาซิแลนด์ แทนซาเนีย ยูกันดา ซาอีร์ แซมเบีย และ
ซิมบับเว

วัตถุประสงค์ทั่วไป

- (1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการพัฒนาเศรษฐกิจภายใน
ภูมิภาค โดยครอบคลุมทุกด้าน อาทิ การค้า การขนส่ง การ-
คมนาคม สุลกากร การเกษตร อุตสาหกรรม การพัฒนา-
ทรัพยากรธรรมชาติ และการธนาคาร
- (2) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและเสริมสร้างความ
สัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกให้แน่นแฟ้น เพื่อให้ประเทศ
ภายในภูมิภาคประสานความร่วมมือและช่วยเหลือตนเองทาง
เศรษฐกิจอย่างเป็นขั้นตอนและส่งเสริมให้มีการรวมตัวทาง
เศรษฐกิจในภูมิภาคเพื่อลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจจาก
ภายนอกภูมิภาค

ขณะนี้ COMESA กำลังดำเนินการจัดตั้งกลไกทางการค้าเพื่อส่งเสริม
การค้าเสรี เช่น (1) การจัดตั้ง Clearing House เพื่อส่งเสริมการใช้เงินตามเงินสกุลพื้น-
เมืองในการติดต่อธุรกิจระหว่างประเทศสมาชิก (2) จัดตั้ง PTA Trade Information
and Documentation Centre เพื่อรวบรวมข้อมูลทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก (3)
จัดตั้ง PTA Federation of Chamber of Commerce and Industry และ (4) จัดตั้ง
PTA trade and Development Bank เป็นต้น นอกจากนี้ COMESA ยังมุ่งที่จะส่งเสริม
ความร่วมมือในการพัฒนาโครงสร้างด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการคมนาคมขนส่ง การเกษตร
และอุตสาหกรรม

โดยที่ COMESA ยังพัฒนาได้ไม่กว้างไกลมากนักเพราะขาดบ-
ประมาณดำเนินการเพราะสมาชิกค้างจ่ายค่าบำรุง และเมื่อแอฟริกาได้เข้าร่วม SADC ทำให้

SADC มีบทบาททางเศรษฐกิจเด่นชัดขึ้นจนทำให้เกิดการแบ่งแยกกันขึ้นภายใน COMESA ระหว่างกลุ่มประเทศแอฟริกาตอนใต้ และกลุ่มแอฟริกาตะวันออก

2.4 ประชาคมเศรษฐกิจของรัฐแอฟริกากลาง ประชาคมเศรษฐกิจของรัฐแอฟริกากลางหรือ Economic Community of Central African States-ECCAS จัดตั้งขึ้นในการประชุมสุดยอดของสหภาพเศรษฐกิจและศุลกากรแอฟริกากลาง (Central African Economic and Customs Union-UDEAC) เมื่อ ค.ศ. 1981 ที่ ลิเบอรัวิล กาบอง จุดประสงค์สำคัญในการประชุมครั้งนี้คือต้องการจะจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศองค์การใหม่ขึ้นแทน UDEAC ทั้งนี้ ECCAS มีจุดประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

- (1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจให้กว้างขวางขึ้นรวมทั้งความร่วมมือด้าน สังคม วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์
- (2) เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคตระหนักในการทำงานที่อิสระในกรอบของกลุ่มเศรษฐกิจและเพิ่มกิจกรรมด้านเศรษฐกิจระหว่างกันให้มากขึ้น

สมาชิกของ ECCAS ประกอบด้วย 10 ประเทศ ได้แก่ บุรุนดี แคมเมอรูน สาธารณรัฐแอฟริกากลาง ชาด คองโก อีควอโทเรียล-กินี กาบอง ร์วันดา เซาโตเมและแปรังซิป (อังโกลา เป็นผู้สังเกตการณ์)

สำหรับความร่วมมือในด้านที่สำคัญ ๆ ของ ECCAS ก็เช่นการค้า การคมนาคม การเกษตร การท่องเที่ยว เทคโนโลยี และการขนส่ง ซึ่งขณะนี้ ECCAS กำลังสร้างเครือข่ายของการขนส่งคมนาคมให้เป็นระบบเดียวกัน

องค์กร ที่สำคัญของ ECCAS ประกอบด้วย (1) ที่ประชุมระหว่างประมุขของรัฐและหัวหน้ารัฐบาล ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดในการกำหนดนโยบาย และ (2) คณะมนตรี มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการบริหารให้บรรลุผลตามนโยบายที่วางไว้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

จงอธิบายถึงจุดประสงค์สำคัญของ SADC และโครงการต่าง ๆ ขององค์กรดังกล่าว

สรุปท้ายบท

แม้ว่าชาวแอฟริกาจะมีความคิดเห็นแตกแยกกันในการรวมกลุ่ม แต่ในที่สุดชาวแอฟริกันก็สามารถจัดตั้งองค์การเอกภาพแอฟริกาเพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางการเมืองได้ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ทั้งนี้ก็ด้วย เหตุผลสำคัญคือ (1) ในปี ค.ศ. 1963 รัฐแอฟริกันส่วนใหญ่ต่างได้รับเอกราชและมีความตั้งใจในการจะรวมตัวกันเพื่อคัดค้านลัทธิอาณานิคม (2) ในห้วงเวลาดังกล่าวได้มีกระแสการรวมตัวกันในระดับทวีปเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวางหรือกระแสการรวมตัวกันเพื่อเอกภาพของทวีป (3) ประชาคมระหว่างประเทศต่างประณามการใช้นโยบายแบ่งแยกผิวของแอฟริกาใต้ และ (4) การประชุมระหว่างประเทศต่าง ๆ ในระหว่างปีค.ศ. 1958-1963 ต่างมีมติให้สนับสนุนการต่อสู้เพื่ออิสรภาพในทวีปแอฟริกา ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้รวมตัวกันภายใต้ OAU บรรลุผล อย่างไรก็ตาม OAU ดำเนินการสำเร็จในการยุติลัทธิการแบ่งแยกผิวและการล่าอาณานิคมเท่านั้น แต่ในแง่การสถาปนาสันติภาพในทวีป OAU ไม่สู้จะดำเนินการได้ผลนักเพราะรัฐแอฟริกันแต่ละรัฐนั้นบางรัฐมีความเป็นตัวของตัวเองและบางรัฐอาจอยู่ภายใต้มหาอำนาจภายนอก จึงมักจะไม่ยอมรับการไกล่เกลี่ยของ OAU นอกจากนี้ OAU เองก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่มีอำนาจบังคับเพียงพอ และขณะที่มีความพยายามเพื่อเอกภาพ ดังกล่าวนั้นยังมีปรากฏการณ์ที่น่าติดตามในแอฟริกาอีกประการหนึ่งก็คือความพยายามเพื่อบูรณาการทางเศรษฐกิจของมวลรัฐแอฟริกันตามส่วนต่าง ๆ ของทวีป หรือที่เรียกว่าอนุภูมิภาค กล่าวคือ อนุภูมิภาคในแอฟริกาทั้งในด้านตะวันตก ตะวันออกตอนกลาง และตอนใต้ ต่างรวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจ ซึ่งต่างก็มีจุดประสงค์เพื่อขยายความร่วมมือกันพัฒนาการทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การคมนาคม ขนส่ง รวมทั้งด้านวัฒนธรรม การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ บางกลุ่มมีจุดประสงค์เพื่อให้กลุ่มพัฒนาจนถึงขั้นตลาดร่วมในปี ค.ศ. 2000 อย่างไรก็ตามการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในแอฟริกา นั้นคงจะเป็นการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป เพราะแต่ละประเทศยังคงยากจน และมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากความขัดแย้งและสงครามกลางเมืองในแอฟริกายังไม่ยุติ

ประเมินผลท้ายบท

1. จงกล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความพยายามร่วมมือกันทางการเมืองของชาวแอฟริกันสำเร็จจนจัดตั้ง OAU ได้
2. องค์การระดับอนุภูมิภาคองค์การใดในแอฟริกาที่มีบทบาทสำคัญด้านความมั่นคงด้วย

แนวตอบประเมินผลก่อนการเรียนบทที่ 5

1. แนวคิดในการรวมตัวกันของชาวแอฟริกันเมื่อเอกภาพทางการเมืองมีมานานแล้วก่อนที่ชาวแอฟริกันจะได้รับเอกราช กล่าวคือ เป็นความคิดริเริ่มของชาวแอฟริกันดำทั้งในอเมริกาเหนือ และหมู่เกาะอินเดียตะวันตกในมหาสมุทรแอตแลนติกแยกได้ 2 ขบวนการคือ (1) Pan-Negroism และ (2) Pan-Africanism และแม้ว่าจะมีความเห็นที่แตกแยกกันบ้างเกี่ยวกับการรวมแอฟริกัน แต่ในที่สุดชาวแอฟริกันก็สามารถตกลงกันได้ และจัดตั้ง OAU ในปี ค.ศ. 1963
2. ปัจจุบันประเทศในส่วนต่าง ๆ ของทวีปแอฟริกาต่างเร่งพัฒนาการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าเพื่อให้แอฟริกามีระบบเศรษฐกิจที่คึกคัก ให้พ้นจากปัญหาความยากจน และยังขยายความร่วมมือไปยังด้านสังคม การเมือง และวัฒนธรรมเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้ภูมิภาคในที่สุด ปัจจุบันกลุ่มเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญของแอฟริกาก็เช่น ECOWAS SADC ECCAS และ COMESA เป็นต้น

แนวตอบกิจกรรมการเรียนที่ 1

องค์การเอกภาพแอฟริกาหรือ OAU มีวัตถุประสงค์สำคัญที่ระบุไว้ในกฎบัตรว่าจะร่วมมือกันเพื่อความเมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อประสานความร่วมมือให้ชาวแอฟริกัน

มีความเป็นอยู่ดีขึ้น เพื่อขจัดลัทธิอาณานิคม และปกป้องอธิปไตยและเอกราชของตน ส่วนโครงสร้างขององค์กรที่สำคัญประกอบด้วย (1) สมัชชา (2) คณะมนตรี (3) สำนักงานเลขาธิการ (4) คณะกรรมการใกล้เคียง และ (5) คณะกรรมการปลดแอก

แนวตอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

SADC หรือประชาคมเพื่อพัฒนาแอฟริกาตอนใต้มีจุดประสงค์สำคัญคือการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการบูรณาการบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน เสริมสร้างสันติภาพ ความมั่นคง เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิต และทำงานได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สำหรับโครงการที่สำคัญของ SADC ได้แก่ (1) โครงการด้านวัฒนธรรมข่าวสาร (2) พลังงาน (3) วิจัยการเกษตร อบรมการประมง ป่าไม้ และสัตว์ป่า (4) อาหาร (5) ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ (6) สิ่งแวดล้อม (7) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น

แนวตอบประเมินผลท้ายบท

1. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการจัดตั้ง OAU จนสำเร็จ ได้แก่ (1) รัฐเอกราชใหม่ ๆ ที่ได้รับเอกราชในห้วงปี ค.ศ. 1960-1963 มีความตั้งใจจริงในการรวมตัวเพื่อขจัดลัทธิอาณานิคม (2) กระแสการรวมตัวกันเพื่อเอกภาพของทวีปมีอยู่สูงทั่ว ภูมิภาคแอฟริกา (3) ประชาคมระหว่างประเทศต่างประณามการเหยียดผิวของแอฟริกาใต้ และ (4) มติประชาคมโลกต่างสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอกราชของแอฟริกา

2. องค์กรระดับอนุภูมิภาคในแอฟริกามีบทบาทสำคัญด้านความมั่นคงด้วย ได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจของรัฐแอฟริกันตะวันตก หรือ ECOWAS กล่าวคือ สมาชิก 13 ประเทศของประชาคมฯ ได้ลงนามในพิธีสารว่าด้วยการช่วยเหลือด้านการทหารระหว่างกัน และ ECOWAS มีบทบาทสำคัญในการใกล้เคียงปัญหาสงครามกลางเมืองในไลบีเรีย

กิจกรรมการเรียนรู้บทที่ 4

1. จงประเมินถึงความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินงานของ OAU ตั้งแต่ก่อตั้งองค์การในปี ค.ศ. 1963 จนถึงปัจจุบัน
2. การบูรณาการทางเศรษฐกิจของแอฟริกาต่อไปในอนาคตจะเผชิญอุปสรรคอย่างไรหรือไม่เพราะเหตุใด